

Обережно – кліщі!

Весна – пора пробудження природи, розпускання дерев і квітів, яскраво-зеленої трави, теплих поривів вітру, довгоочікуваних прогулянок із своїми улюбленицями на галявинах, у лісах, а також період «розквіту» т. зв. трансмісивних захворювань (інфекційні та паразитарні хвороби, збудники яких передаються членистоногими).

Наближаються травневі свята, які також традиційно майже всі пов'язують з активним відпочинком на лоні природи або з працею на дачних ділянках. Саме тому під час роботи на дачах, прогулянках лісом та при проведенні відпочинку на природі біля лісових масивів, річок, озер та ставків, необхідно пам'ятати про небезпечних переносників інфекційних хвороб, насамперед кліщів.

Навесні розпочинається сезон активності. Зазвичай, він триває по листопад та має протягом року два виражених піки активності – у квітні-травні та серпні-вересні. Кліщі можуть потрапити на людину у будь-який час дня і ночі, у будь-яку погоду.

Ще в радянські часи ліси та парки обприскували спеціальним акарицидами, але ці препарати шкідливі для людського організму, тому масових обробок не робиться в цілях безпеки для людей. Зараз пропонується робити механічну розчистку в місцях відпочинку, де можуть накопичуватися кліщі. Та головна запора безпеки – власна обережність.

Як виглядає кліщ?

Кліщі відносяться до павукоподібних і по вигляду нагадують маленьких павучків довжиною від 2 до 4 міліметрів. Після того, як кліщ насмокчеться крові, він сильно збільшується в розмірах і стає добре помітним, утворюючи горбик під шкірою. Самі по собі кліщі не є небезпечними, але вони переносники кліщового енцефаліту. Найкращим місцем для їхнього життя підходять листяні і хвойні ліси, зарості чагарників, галявини і луки, густо порослі високою травою, береги річок і сонячні схили гір. У наш час, кліща можна зустріти не тільки в лісі, але й на своїй дачній ділянці, в міському парку або в сквері. У більшості випадків вони чекають свою жертву на землі або у високій траві. Іноді кліщ, відчувши наближення людини, може стрибнути з гілки дерева і пролетіти кілька метрів, щоб досягти мети. Він міцно чіпляється за людину і шукає місце для укусу. Пошуки вдалого місця можуть зайняти більше 3 годин. Якщо за цей час, ви встигнете його виявити, то укусу, в якому таїться потенційна небезпека, можна уникнути. Під час укусу виділяється спеціальна знеболювальна речовина, тому ви навряд чи його відчуєте. На тілі людини, він може перебувати протягом декількох днів після чого, напившись крові, відвалюється. Багатьох людей цікавить питання, як виглядає енцефалітний кліщ? Він нічим не відрізняється від звичайного, за винятком того, що є переносником небезпечного вірусу. І про це, можна дізнатися, тільки дослідивши його в лабораторних умовах.

Укуси кліщів загрожують людині небезпечними хворобами, насамперед такими як іксодовий кліщовий бореліоз (хвороба Лайма) і кліщовий вірусний енцефаліт.

Кліщовий вірусний енцефаліт – це гостре інфекційне вірусне захворювання з переважним ураженням центральної нервової системи, яке може призвести до інвалідності, а іноді й до летальних випадків.

Вірус кліщового енцефаліту зберігається, розмножується в організмі кліща та передається наступним поколінням.

Зараження людини відбувається під час кровосмокання кліща, при випадковому його роздавлюванні чи розчісуванні місця укусу та втиранні в шкіру зі слиною чи тканинами кліща збудника інфекції, при вживанні в їжу сирого молока інфікованих тварин.

Перші прояви хвороби проявляються через 7-14, деколи 30 діб. Гострому періоду може передувати стан, аналогічний тому, що при гострих респіраторних захворюваннях: слабкість, нездужання, головний біль, болі у м'язах, в ділянці ший, плечах, попереку із відчуттям оніміння. Хвороба починається гостро, хворого «морозить», різко може підвищуватися температура тіла до 38°-39°.

Ближче до заходу нашого континенту кліщовий енцефаліт зустрічається рідше, зате більше хвороби Лайма (кліщового бореліозу).

Кліщовий системний бореліоз або хвороба Лайма - це тяжке інфекційне захворювання, переносником якого є кліщі. Ризик зараження залежить від тривалості присмоктування кліща: протягом доби вірогідність інфікування досить мала, а в кінці третьої доби наближається до 100%. Тривалість інкубаційного періоду від однієї до шістдесяти діб, найчастіше – 14 діб. Уражаються різні органи та системи організму: нервова, серцево-судинна, опірно-руховий апарат, печінка, селезінка, очі. Перші прояви хвороби Лайма можуть з'явитися через 1-3 тижні. Як правило, на місці присмоктування кліща на тілі постраждалого виникає кліщова мігруюча еритема – почервоніння шкіри.

Часто разом з еритемою у людини з'являється гарячка, головний біль, затверділість м'язів шиї, ломота в усьому тілі і млявість. Слід відзначити, що у 30-40% хворих еритема не спостерігається.

Якщо лікування хворих на ранній стадії не проводиться, хвороба набуває хронічного перебігу, приводячи до тривалої непрацездатності та інвалідності.

Марсельська гарячка — трансмісивне захворювання. Переносником інфекції та її резервуаром є бурі собачі кліщі, які можуть жити на різних тваринах: собаках, рогатій худобі, котах, зайцях, диких кролях... Цей кліщ здатний завершити свій життєвий цикл у приміщенні і тому може розмножуватися в будинку або собачому розпліднику. Достатньо занести кількох кліщів, і незабаром з'явиться ціла колонія. Самка, насмоктавшись крові, відкладає тисячі яєць у щілини собачої будки, тріщини в стінах, після чого гине. А вже через кілька тижнів вилуплюються личинки... Люди інфікуються випадково: при укусі інфікованого кліща або втиранні в рану решток убитого кліща, потраплянні їх на слизові оболонки ока, носа, ротової порожнини. Хвороба проявляється у спорадичних випадках або в окремих осередках із характерною сезонністю (в Україні — з травня по жовтень). Собачий кліщ рідко кусає людину, тому дуже часто марсельська гарячка виникає у тих осіб, що мають тісний контакт із собаками. Бурий собачий кліщ може передавати людині ще й ерліхіоз (трансмісивна інфекція, яка викликається внутрішньоклітинними паразитами).

Якщо до тіла людини присмоктався кліщ

Його слід зняти якомога швидше. Що для цього потрібно? Насамперед треба не гаяти часу та звернутися до травмпункту або найближчого медичного закладу, де кліща видалять, оброблять місце укусу, нададуть необхідні рекомендації. Фахівці не радять видаляти кліща самотійно, адже при цьому можна внести до ранки інфекцію, та й провести цю операцію без відповідної практики доволі складно, адже можна розчавити кліща або не видалити цілком.

Але бувають випадки, коли немає можливості звернутися до лікаря. В такому разі видалення проводять самотійно: розхитуючи кліща з боку вбік пальцями, обгорнутими марлевою серветкою, пінцетом чи петлею з нитки, яку слід закріпити між хоботком кліща та шкірою людини, повільно його видалити

разом з хоботком. Після видалення кліща місце присмоктування змастити 3% розчином йоду, спиртом або одеколоном. Якщо хоботок залишився в ранці, його видаляють стерильною голкою.

Після видалення слід ретельно вимити руки з милом. У будь—якому випадку, після видалення кліща зверніться до лікаря—інфекціоніста, оскільки з кліщами жарту погані.

Видаленого кліща слід помістити на шматок вологої марлі у флакон, пробірку, інший чистий скляний посуд, щільно закрити кришку та за направленням лікаря ініціювати проведення лабораторного дослідження на наявність збудників інфекційних захворювань.

Всім особам, що підпали під напад кліща, рекомендується проводити щоденно термометрію протягом двох тижнів і слідкувати за самопочуттям. У разі появи будь-яких ознак захворювання: підвищення температури тіла, почервоніння, припухлості на шкірі в місці укусу звертатись до лікаря-інфекціоніста.

Щоб захистити себе від нападу кліщів, необхідно

Одягатися в світлий однотонний, з довгими рукавами, щільно прилягаючий до тіла одяг, щоб було легше помітити кліщів. Голову слід покривати головним убором.

Проводити під час прогулянки само- та взаємоогляди через кожні 2 години та ще раз вдома. Особливо ретельно потрібно обстежувати ділянки тіла, покриті волоссям.

Під час мандрівок фахівці рекомендують триматися середини стежки. Звільнити від сухої трави, гілок, хмизу в радіусі 20-25м місце для привалів, нічного сну на природі.

Вдома одразу змінити одяг, білизну, ретельно їх оглянути, випрати та випрасувати. Не можна залишати цей одяг біля ліжка чи спати в ньому. Витрушування одягу не позбавляє від кліщів.

Якщо разом з вами на природі перебували ваші домашні улюбленці – їх теж слід оглянути на наявність кліщів до того, як впустити до помешкання.

Використовувати репеленти (засоби, що відлякують кліщів). Препарати слід купувати в аптечній мережі, наносити відповідно до інструкції. Користуватись репелентами слід з урахуванням особливостей свого організму. При виникненні алергічних реакцій необхідно звертатись до лікарів.